

УДК 37.013.43:[81+378.046-021.68]
DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi49.260>

Зеленська О. П.,
orcid.org/0000-0002-7128-8262

РЕАЛІЗАЦІЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ПРИ НАВЧАННІ АСПІРАНТІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕЛІНГВІСТИЧНІЙ АСПІРАНТУРІ

Стаття присвячена проблемі застосування культурологічного підходу при навчанні іноземної мови аспірантів у нелінгвістичній аспірантурі в умовах зростання культурних функцій освіти, забезпечення її культуроцентричності, формування та удосконалення професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетентності аспірантів. Зазначено, що культурологічний підхід уможливує формування особистості як суб'єкта культури та моралі, гармонізацію взаємодії та взаєморозуміння особистості з суспільством, формування внутрішнього світу людини, культурологічного світорозуміння, засвоєння та усвідомлення культурних норм і духовних цінностей, інтеграцію в національну та світову культуру, розвиток мислення, комунікативності, креативності та готовності до творчості в професійній сфері. Підкреслено, що культурологічний підхід у навчанні іноземної мови (мова є складовою культури, мова і культура нерозривно пов'язані) також забезпечує процес акумуляції особистості, формування полікультурної компетентності, здатності брати участь у міжкультурній комунікації, готовності до діалогу культур, створення основи для розуміння взаємозв'язку та взаємодії національної культури та культури народів, мова яких вивчається. Акцентовано, що культурологічна складова навчання іноземної мови повинна здійснюватися з урахуванням когнітивної функції мови. Зроблено висновок, що використання культурологічного підходу у навчанні аспірантів в нелінгвістичній аспірантурі є доцільним. Перспективним видається поєднання тематичного (наприклад, аналіз сучасного англомовного наукового дискурсу, діловий етикет) та філологічного (наприклад, виявлення, систематизація та інтерпретація іншомовного відображення явищ, специфічних для країни, мова якої вивчається, та мовленнєвий етикет) способів подання культурологічної інформації.

Ключові слова: аспірант, нелінгвістична аспірантура, іноземна мова, культурологічний підхід, науковий дискурс, іншомовна лексична одиниця, мовленнєвий етикет, діловий етикет.

Постановка проблеми. Аспірантура як соціальний інститут підготовки кадрів вищої кваліфікації, що перебуває на межі освіти та науки, зосереджується на формуванні особистості в цьому процесі, її загальних, універсальних, загальнопрофесійних, професійних, педагогічних і дослідницьких компетенцій, необхідних для подальшого професійно-особистісного та науково-дослідницького розвитку для задоволення потреб ринку праці, науки та вищої школи, особистості, що володіє глибокими фундаментальними знаннями в предметній галузі та орієнтується на світовий рівень наукового розвитку та запити суспільства, якому потрібні високоосвічені професіонали, що мають широкий кругозір, різноманітну підготовку і глобальне мислення, талановиті, високодуховні та моральні особистості, що здійснюють креативні наукові дослідження, організаційно-виробничу діяльність, орієнтуються в полікультурному просторі. В Україні наразі сучасний стан кадрового забезпечення вищої освіти свідчить про гостру потребу в високопрофесійних і компетентних науково-педагогічних працівниках [4, с. 89]. Освітньо-наукова програма для аспірантів серед загальних компетенцій передбачає володіння технікою ділового, академічного і ситуативно-побутового спілкування іноземною мовою та здатність вивчати іноземний досвід і працювати у міжнародному просторі; вміння толерувати з полікультурним контекстом у професійній сфері, тобто велике значення приділяється

навчанню іноземної мови, яка є обов'язковим елементом професійної культури фахівця з вищою освітою, а культура – це соціальні знання та інтерактивні вміння, необхідні в додаток до знання мовної системи [12, с.151–152], мова і культура постійно взаємодіють між собою. Тому навчання іноземної мови повинно поєднуватися з оволодінням культурними знаннями про мову і народ – носій мови, його традиції, звичаї, історію, географію, спосіб життя, соціально-культурний досвід існування спільноти тощо для успішного усного та писемного спілкування, оскільки культура сприяє цьому процесу. Таким чином, навчання аспірантів у нелінгвістичній аспірантурі поєднує освіту, виховання, науку, культуру та виробництво.

Аналіз досліджень. Питаннями культурологічної освіти, культурологічної підготовки здобувачів вищої освіти, культурологічного підходу в освітньому процесі займалися такі науковці, як В. Андреев, Н. Багдасарян, М. Бахтін, Ю. Бельчиков, В. Біблер, Є. Бондаревська, Л. Виготський, О. Гірний, А. Дистервег, П. Донець, О. Зеленська, І. Зимня, Т. Зюзіна, О. Латишева, К. Лях, М. Мамардашвілі, Г. Меднікова, В. Морозов, І. Носкова, Л. Полякова, В. Присакар, С. Рик, Е. Сепір, Є. Смотрицький, Л. Уайт, Д. Чижевський, Т. Шевченко, О. Шевнюк, В. Шейко, А. Яковлев, М. Byram, R. Carter, I. Cavalcanti, P. Holmes, M. McCarthy, A. McLean, J. Sinden, R. Tavares, R. Wiseman та інші. Проте ці питання потребують подальшого дослідження.

Мета статті – визначити можливості реалізації культурологічного підходу до іншомовної підготовки аспірантів у нелінгвістичній аспірантурі, оскільки він має суттєве значення для окреслення шляхів і тенденцій розвитку комунікативної компетентності майбутніх докторів філософії. Наукове спілкування може бути ефективним лише тоді, коли мовець і адресат всебічно володіють певною галуззю знань, включаючи іноземну мову та базові знання про культуру носіїв цієї мови.

Виклад основного матеріалу. У педагогіці підхід визначається як сукупність ідей, принципів, методів, що лежать в основі рішення проблем. Підхід – це методологія вирішення проблеми, що розкриває основну ідею, соціально-економічні, філософські, психолого-педагогічні передумови, цілі, принципи, етапи досягнення цілей [6, с. 8]. Своєю чергою, культурологічний підхід у педагогіці, як його трактують науковці В. Аніщенко, Ю. Бойчук, Є. Бондаревська, Г. Гайсіна, Т. Іванова, І. Колмогорова, О. Наумова, Л. Павлова, О. Падалка, – це бачення освітньо-виховного процесу, в основі якого лежить принцип культуровідповідності освіти, крізь призму культури, тобто як соціокультурного феномена, його здійснення в контексті світової та національної культури, загальнонауковий метод дослідження, сукупність методичних прийомів, що забезпечують аналіз соціального і психологічного життя особистості як свідомого і відповідального суб'єкта культури, використовуючи такі культурологічні поняття, як культура, культурні зразки, норми, цінності, спосіб життя, культурна діяльність, інтереси тощо. Культурологічний підхід виконує п'ять функцій: розвиваючу, навчальну, виховну, пізнавальну та професійну. Він є основою багаточисленних міжнародних, міжнаціональних, службових, особистісних тощо контактів. Культурологічний підхід спрямований на людину як вільну, активну та творчу особистість, здатну до самоудосконалення, самореалізації, особистісної самодетермінації у спілкуванні з собою та культурою. Особистість повинна бути не лише освіченою, але й культурною. Культурологічний підхід уможлиблює:

- формування особистості як суб'єкта культури та моралі, свідомості культурної людини, спрямованої на збереження та відтворення світових культурних цінностей, засвоєння нею культурологічних знань та набуття досвіду спілкування в межах цього знання, оперуючи культурними компонентами та образами різних народів, формування знань картини світу;
- гармонізацію взаємодії та взаєморозуміння особистості з суспільством як соціокультурним середовищем, уміння будувати взаємовідносини на основі толерантності, емпатії, етики;

- формування внутрішнього світу людини, культурологічного світорозуміння, засвоєння та усвідомлення культурних норм і духовних цінностей, інтеграцію в національну та світову культуру, здатність до культурного саморозвитку та самовизначенню в світі культурних цінностей;
- розвиток мислення, комунікативності, креативності та готовності до творчості в професійній сфері;
- формування професійної культури, готовність до рішення нових пізнавальних проблем, застосовуючи культурологічні знання.

Що стосується культурологічного підходу при навчанні іноземної мови в аспірантурі, то це процес навчання, виховання та розвитку особистості майбутнього доктора філософії (носія культури), удосконалення її професійної діяльності через оволодіння нею іншомовною культурою, загальною культурою (мова є складовою культури, мова і культура нерозривно пов'язані), її засобами іноземною мовою. Культурологічний підхід у процесі навчання іноземної мови також забезпечує:

- процес акультурації особистості, її уміння інтегруватися в систему світової культури, використовуючи володіння іноземною мовою;
- формування полікультурної компетентності, полікультурної мовної особистості, здатності брати участь у міжкультурній комунікації, входження в міжкультурну науково-педагогічну спільноту;
- готовність до діалогу культур, оволодіння новими засобами спілкування, що уможливають доступ до цінностей світової культури;
- створення основи для розуміння взаємозв'язку та взаємодії національної культури, відповідної сфери життєдіяльності та понять, концепцій, соціокультурних, економічних, політичних тощо особливостей народів і країн, мова яких вивчається.

Сьогодні підходи до навчання іноземної мови організуються навколо її культурологічної складової, а основною освітньою парадигмою є ідея вивчення культури народу через навчання мови [1]. Культурологічна складова навчання іноземної мови повинна здійснюватися з урахуванням когнітивної функції мови. У такому випадку навчання іноземної мови будується як процес пізнання, розуміння та навчання культури країни, мова якої вивчається, забезпечення толерантності до неї, що уможливорює здатність до міжкультурного спілкування та формування соціокультурної компетенції. Процес навчання іноземної мови передбачає набуття знань і формування вмій і навичок, поєднання навчання іноземної мови з індивідуальними потребами здобувачів та їхніми ціннісними орієнтаціями в соціумі. Таким чином поєднуються когнітивна, особистісно орієнтована та культурологічна парадигми навчання.

Серед тем, які стосуються культурного аспекту навчання іноземних мов (національна історія, національна географія, спадщина національної культури, стереотипи і національна ідентичність, соціо-політичні інституції тощо) [9, с. 51] (тематичний спосіб подання культурологічної інформації), для навчання аспірантів можна виокремити такі, як: соціальна ідентичність та соціальні групи (вони, зокрема, стосуються професійної ідентичності); соціальна взаємодія (містить вербальну та невербальну поведінку у соціальній взаємодії); вірування та поведінка. Що стосується тем з національної історії, національної географії тощо, то їм приділяється достатня увага під час навчання іноземної мови у закладі середньої освіти та у закладі вищої освіти під час підготовки здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр», хоча, звичайно, в деяких випадках у разі потреби викладачі також до них звертаються.

Розглянемо для прикладу теми, пов'язані з професійною ідентичністю. У процесі професійної соціалізації (професійна ідентичність – результат професійної соціалізації) відбувається засвоєння індивідом певних професійних знань, навичок, умінь, набуття професійного досвіду, оволодіння стандартами, цінностями, мовою професійного товариства, залучення до відповідної субкультури [5, с. 209]. Таким чином, професійна

соціалізація, а, отже, професійна ідентичність, передбачають оволодіння аспірантами іноземною мовою за професійним спрямуванням та відповідною субкультурою. Торкаючись питань, наприклад, сучасного англомовного наукового дискурсу (а це стосується таких тем, як участь у науковій конференції за кордоном, написання тез доповідей, наприклад, англійською мовою, підготовка доповіді англійською мовою та її презентація на міжнародній конференції, робота над науковою статтею англійською мовою тощо), аспірантам необхідно пояснити особливості сучасного англомовного наукового дискурсу, серед яких чітка риторична структура англомовних наукових текстів; лінійний розвиток їх викладу та аргументації; зовнішнє структурування у вигляді частин, розділів, секцій із відповідними заголовками; застосування стратегії ввічливості; посилення на сучасні дослідження та зазначення їх у списку літератури; використання метатексту, сполучників, прислівників, що встановлюють логічні зв'язки між думками, певне тяжіння до спрощення мови у публікаціях й усному спілкуванні [7, с. 140, 145]. Ще одна особливість англомовного наукового дискурсу, його відмінність від україномовного наукового дискурсу стосується концептуальної схеми ідентифікації автора, яка має певні культурно зумовлені модифікації: якщо англо-американські автори експліцитно представляються у наукових працях, то їхні російські й українські колеги віддають перевагу імпліцитній самопрезентації [13]. Сучасний англомовний науковий дискурс також характеризується певними промоційними рисами. Наприклад, у тезах доповіді може бути самореклама, а також заявка на роботу [10].

Ці особливості наукових дискурсів різних мов можна пояснити конкретно-історичними (що призводить до правильного розуміння явищ), економічними, політичними, ідеологічними, культурними, соціальними, психологічними та іншими причинами, а саме:

- існуванням нерозривного зв'язку між об'єктивною дійсністю, мисленням, мовою та культурою; культура, як і мова, є формою свідомості, що відбиває світобачення людини; суб'єктом мови та культури є індивід або соціум; мова і культура поєднані рисами нормативності та історизму [3, с. 59–60]; певні мови пов'язані з певними культурами історично; мови дають ключ до цих культур ...; самі мови не можна повністю зрозуміти інакше, як у контексті з культурами, з якими вони тісно переплітаються; тому мову і культуру вивчають разом [11, с. 234]; семантика кожної мови одночасно відображає і загальне, і національно-специфічне, притаманне різним культурам;

- розбіжностями в картині світу різних мов, за якою лежить соціокультурна картина світу; носії різних мов сприймають світ через призму своєї мови по-різному;

- кожна історична епоха відображає в мові не лише наявність нових слів, але й активізацію деяких тенденцій її граматичної побудови, стилістичних прийомів тощо;

- поряд із розвитком суспільства, його економічного, політичного, суспільного та культурного устрою, ускладненням форм суспільного життя, появою новітніх технологій, зростанням кількості інформації та необхідністю її обробки, трансформацією високорозвинених країн з економік, що ґрунтувалися на розвитку промисловості, в економіки, що базуються на знаннях, зі збагаченням та розвитком свідомості розвиваються форми та види спілкування, розвивається та ускладнюється мова;

- мова дуже реагує на всі зміни в житті її носіїв, у житті людського суспільства; мова, яка обслуговує все різноманіття людської практики, відображає у своєму розвитку всі процеси, які відбуваються в житті суспільства, зокрема й у культурі, оскільки номінативні ресурси мови найближчі до відображення позамовної дійсності;

- залежністю носіїв мови від ситуативного контексту або від їхнього поняття часу [8, с. 124]; дискурсивна стратегія залежить від комунікативних намірів, які треба досягнути;

- відсутністю аналогів у реальному житті різних країн;
- впливом екстралінгвістичних чинників і цілеспрямованості наукового викладу, його метою – впливом на розум, а не на почуття адресата;
- логічною аргументованістю та вмотивованістю наукової думки, об'єктивністю викладу, передачею особливостей менталітету, трансляцією смислів.

Необхідно також мати інформацію про діловий етикет у різних країнах, у яких аспірант чи вже доктор філософії збирається брати участь, скажімо, у конференції (симпозіумі, підписанні контрактів тощо). Наприклад, американці відрізняються щодо стилю ведення справ від британців. Ось кілька прикладів. У цілому, американські привітання досить неформальні. Цим вони виявляють рівність усіх присутніх. Вони можуть привітати словами 'Hello', 'How are you?', 'Hi'. Американці часто посміхаються навіть незнайомим людям і очікують посмішки у відповідь. Вони ставлять багато запитань і не бояться визнати, що чогось не знають. Тому не треба соромитися ставити їм запитання. Американці цінують час і пунктуальність. Запізнення можуть розцінювати як неповагу та байдуже ставлення до справи. Американці розмовляють дуже голосно. Британська манера говорити вирізняється приглушеним голосом, оскільки британці достатньо стримані у поведінці.

У процесі написання наукової роботи аспірантам необхідно опрацьовувати велику кількість монографій, статей, тез доповідей, тобто об'єм інформації є значним. Причому, ці матеріали можуть бути написані різними мовами – і не всі джерела перекладені. Тому аспірантам доводиться їх опрацьовувати мовою оригіналу, наприклад, англійською мовою. Такі матеріали, без сумніву, містять іншомовні лексичні одиниці, що відображають специфічні явища соціально-економічного, суспільно-політичного, культурного та інших сторін життя відповідного народу, є відображенням та позначенням специфічних реалій (позамовної дійсності країни, мова якої вивчається), та такими, що володіють чітким маркованим щодо державної приналежності лексичним (фразеологічним) значенням. Незнання аспірантами цих одиниць лексики може бути серйозною перешкодою для розуміння змісту інформації та для комунікації. Тому культурологічна інформація може бути також представлена за допомогою філологічного способу, тобто за допомогою виявлення, систематизації та інтерпретації іншомовного відображення явищ, специфічних для країни, мова якої вивчається. Адже іншомовні матеріали можуть і не містити тлумачення одиниці лексики, що позначає певне специфічне явище. Аспіранти повинні звертатися до тлумачних і галузевих словників, довідкової літератури, літератури з фаху тощо, де міститься різноманітна інформація і про історію, і географію, і культуру, й історію цієї мовної одиниці, її розвиток і т. п., тобто реалізується культурологічний підхід до навчання іноземної мови, освітньо-виховний та комунікативний аспекти.

Наведемо кілька прикладів англійських лексичних одиниць, що відображають специфічні явища правової сфери Великобританії:

Benchers (Masters of the Bench) – судді (судові розпорядники), судді та адвокати вищого рангу, які складають керівний орган для кожного з чотирьох «Судових Іннів». Їх набирають за принципом кооптації, а вони, своєю чергою, щорічно обирають одного на посаду скарбника. Судді відповідають за прийом тих, хто готується до адвокатської діяльності, звернення до колегії адвокатів і мають дисциплінарні повноваження щодо членів гільдії адвокатів. Апеляції за їхнім рішенням скеровуються до Лорда-канцлера і суддів Високого суду, які розглядають апеляції.

Inns of Court – «Судові Інни», чотири гільдії адвокатів (корпорації баристерів) у Лондоні, виникнення яких сягає XIII століття. Вони мають виняткове право прийому в адвокатуру. У школах при цих корпораціях готують баристерів.

Command Papers – урядові нормативні документи; керівні документи, документи, які уряд Великобританії за королівським розпорядженням віддає парламенту на розгляд. Вони містять «білі документи» і «зелені документи». Перші містять заяви щодо

політики або пояснення запропонованого законодавства; другі є по суті документами для обговорення. Вони представлені парламенту «за розпорядженням її Величності».

Queens evidence – обвинувачений, який викриває своїх спільників, свідчення, які надаються обвинуваченою особою, що визнала свою провину і виступає як свідок щодо своїх спільників. Такі свідчення вважаються менш надійними, оскільки свідок намагається применшити свою провину і перекласти все на своїх спільників у скоєнні злочину в обмін на пом'якшення покарання або імунітет від обвинувачення. Використовується, коли Великобританією керує королева.

Наведені приклади свідчать про необхідність виявлення, систематизації та інтерпретації іншомовного відображення явищ, специфічних для країни, мова якої вивчається, семантичного аналізу лексичних одиниць у комунікативному та освітньо-виховному відношенні національно-специфічних елементів плану змісту окремих лексем та стійких словесних комплексів.

Щодо мовленнєвого етикету, то він стосується вираження подяки, привітання, прощання, вибачення тощо. Це може залежати від того, чи це формальне, чи дружнє спілкування та в якій країні воно відбувається.

Наприклад, у діловому листі необхідно написати *thank you*, а своєму товарищу можна сказати просто *cheers*. Американці до подяки ще можуть додавати фразу *I appreciate it* (Thanks, I appreciate it. – Дякую, я це ціную). Британці у формальних ситуаціях, зазвичай, поводять себе підкреслено ввічливо та використовують достатньо розгорнуті речення для вираження подяки: Thank you for your cooperation. Thank you for your prompt reply.

Ще приклад, що стосується слів вибачення. Слово *sorry*, яке британці вживають дуже часто (Sorry, the traffic is very heavy today. Sorry, the weather is not good today), не завжди має значення жалю або вибачення. Воно може використовуватися для вираження емпатії. Британці та канадці часто використовують його у цьому сенсі, а не для вираження вибачення: Sorry, it's snowing today. Вираз *excuse me* вживається до того, як щось зроблено, а *sorry* – коли все вже відбулося.

Наведені приклади свідчать про те, що національні та культурні особливості кожної країни, її менталітет та історія впливають на ділове спілкування її представників. Тому знання особливостей ділового етикету, мовленнєвого етикету сприятиме дружнім і діловим контактам із представниками різних країн.

Висновки. Таким чином, культурологічний підхід у процесі підготовки аспірантів у нелінгвістичній аспірантурі є базовим, оскільки забезпечує розвиток культурологічної складової в освіті, має особистісно-діяльнісну та практичну спрямованість, сприяє формуванню особистості аспіранта як суб'єкта культури та професійної діяльності, створенню педагогічних умов освіти на основі культуровідповідності, формуванню загальної та професійної культури майбутніх докторів філософії, що уможлиблює вирішення соціально-професійних завдань гармонізації взаємодії і взаєморозуміння особистості та суспільства на основі культури. Іноземна мова відіграє значну роль у забезпеченні освітнього процесу культурологічної підготовки аспірантів. Без правильного усвідомлення законів побудови, розвитку та функціонування мови неможливо викликати у людини почуття мови, навчити її правильно використовувати її одиниці, синтаксичні структури, розуміти багатство та красу мови, її своєрідність. Іноземна мова – це багате поєднання культурно-історичних і суспільно-політичних явищ, і тому будь-яке звернення до неї не може бути лише звичайним опрацюванням правил і норм. Кожне часткове явище мови повинно розглядатися в широкому контексті історії, культури, соціології, психології, тих галузей знань, які формують світоглядні основи особистості [2].

Перспективним для подальшого наукового пошуку вважаємо дослідження змістової сутності навчального матеріалу підручника з іноземної мови для аспірантів у нелінгвістичній аспірантурі з урахуванням культурологічного підходу, а також

основних підходів до підвищення якості навчання іноземної мови аспірантами у нелінгвістичній аспірантурі, формування іншомовної комунікативної компетентності аспірантів у нелінгвістичній аспірантурі.

Список використаних джерел:

1. Ветчинова М. Н. Изучение иностранных языков в эпоху глобализации и диалога культур. *Теория языка и межкультурной коммуникации*: электрон. науч. журнал. URL: <http://tl-ic.kursksu.ru/>
2. Зеленська О. П. На перехресті культур: впровадження європейського виміру в процес навчання іноземних мов. *Актуальні проблеми викладання іноземних мов у вищій школі*: зб. наук. праць. Донецьк: ДонНУ, 2009. С. 64–70.
3. Маслова В. А. Лингвокультурология: уч. пособие для студ. высш. уч. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2001. 208 с.
4. Олійник В. В. Формування національної гуманітарно-педагогічної еліти. зб. наук. пр. *Педагогіка вищої школи 21-го століття та формування національної гуманітарно-технічної еліти*: матеріали V Кримських педагогічних читань. Х.: НТУ «ХПІ», 2010. Вип. 27 (31). Ч. 1. С. 88–97.
5. Перинская Н. А. Профессиональная идентичность. *Энциклопедия гуманитарных наук*. 2018. № 2. С. 209–211.
6. Пургина Е. И. Методологические подходы в современном образовании и педагогической науке. Екатеринбург: Урал. гос. пед. ун-т, 2015. 275 с.
7. Яхонтова Т. В. Лінгвістична генологія наукової комунікації: монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 420 с.
8. Aguirre B. Introducción al español de los negocios. Madrid: UNED, 2011. P. 124.
9. Byram M., Morgan C. Teaching and learning language and culture. Clevedon: Multilingual matters Ltd., 1994. 232 p.
10. Faber B. Rhetoric in composition. The formation of organizational discourse in Conference on College Composition and Communication abstracts. *Written communication*. Urbana, IL, 1996. Vol. 13. No. 3. P. 355–384.
11. Mahadi T., Jafari S. Language and culture. *International journal of humanities and social science*. 2012. Vol. 2. No. 17. P. 230–235.
12. McCarthy M., Carter R. Language as discourse: Perspectives of language teaching. Longman. Harlow. 1994. 230 p.
13. Zhabotynska S. Scientific discourse: “Cultural scripts” for representing the author. *Abstracts of the 7th International pragmatics conference (9–14 July 2000, Budapest)*. Budapest: IprA, 2000. P. 195–196.

Reference:

1. Vetchinova, M. N. Izucheniye inostrannyh yazykov v epohu globalizatsii i dialoga kultur [Learning the foreign languages in the epoch of globalization and dialogue of cultures]. *Teoriya yazyka i mezhkulturnoy kommunikatsii*. Retrieved from <http://tl-ic.kursksu.ru/> [in Russian].
2. Zelenska, O. P. (2009). Na perekhresti kultur: vprovadzheniya yevropeyskogo vymiru v protses navchannya inozemnyh mov [On the cross-roads of culture: introducing the European measures into the process of teaching the foreign languages]. *Aktualni problemy vykladannya inozemnyh mov u vyschii shkoli*, 64–70 [in Ukrainian].
3. Maslova, V. A. (2001). *Lingvokulturologiya: uch. posobiye dlya stud. vyssh. uch. zavedeniy* [Cultural linguistics: manual for students of higher educational establishments]. Moskva: Izdatelskiy tsentr «Akademiya» [in Russian].
4. Oliynyk, V. V. (2010). Formuvannya natsionalnoyi humanitarno-pedagogichnoyi elity [Forming the national humanitarian-pedagogical elite], *Pedagogika vyschoyi shkoly 21 stolittya ta formuvannya natsionalnoyi humanitarno-tehnichnoyi elity*, materialy V Krymskykh pedahohichnykh chytan [Pedagogy of higher school of the 21st century and forming the national humanitarian-technical elite, Proceedings of the 5th Crimean pedagogical readings]. Kharkiv [in Ukrainian].
5. Perinskaya, N. A. (2018). Professionalnaya identichnost [Professional identity]. *Entsyklopediya gumanitarnykh nauk*, 2, 209–211 [in Russian].
6. Purgina, E. P. (2015). *Metodologicheskiye podhody v sovremennom obrazovanii i pedagogicheskoy nauke* [Methodological approaches in modern education and pedagogical science]. Yekaterinburg: Ural. gos. ped. un-t [in Russian].

7. Yakhontova, T. V. (2009). *Lingvistychna genologiya naukovoji komunikatsiyi: monografiya* [Linguistic genology of scientific communication: monograph]. Lviv: Vydavnychy tsestr LNU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].
8. Aguirre, B. (2011). *Introducción al español de los negocios*. Madrid: UNED [in Spanish].
9. Byram, M., & Morgan, C. (1994). *Teaching and learning language and culture*. Clevedon: Multilingual matters Ltd. [in English].
10. Faber, B. (1996). Rhetoric in composition. The formation of organizational discourse in Conference on College Composition and Communication abstracts. *Written communication*, IL, 13, 3, 355–384 [in English].
11. Mahadi, T., & Jafari, S. (2012). Language and culture. *International journal of humanities and social science*, 2, 17, 230–235 [in English].
12. McCarthy, M., & Carter, R. (1994). *Language as discourse: Perspectives of language teaching*. Longman. Harlow [in English].
13. Zhabotyńska, S. (2000). Scientific discourse: "Cultural scripts" for representing the author. *Abstracts of the 7th International pragmatics conference*. Budapest [in English].

Zelenska O. P.,

orcid.org/0000-0002-7128-8262

THE REALIZATION OF THE CULTUROLOGICAL APPROACH DURING TEACHING A FOREIGN LANGUAGE TO THE POST-GRADUATES TAKING THE NON-LINGUISTIC POST-GRADUATE COURSE

The article deals with the issues of applying the culturological approach during teaching a foreign language to the post-graduates taking the non-linguistic post-graduate course under conditions of raising the cultural functions of education, providing its culture-centrism, forming and improving the professionally oriented intercultural communicative competence by the post-graduates. It is pointed out that the culturological approach makes it possible to form the personality as a subject of culture and moral, to harmonize the interaction and mutual understanding of the personality with the society, to master and realize the cultural norms and spiritual valuables, to integrate into national and world culture, to develop thinking, communicativeness, creativity and readiness for the creation in the professional sphere. It is underlined that the culturological approach in teaching the foreign language (language is a component of culture, language and culture are inseparably connected) also contributes to the process of the acculturation of the personality, the formation of the polycultural competence, of the polycultural linguistic personality, the ability to participate in the intercultural communication, the readiness to the dialogue of cultures. It is emphasized that the culturological component of learning the foreign language must be carried out taking into account the cognitive function of the language. The conclusion is made that the usage of the thematic (e.g., the analysis of the modern English scientific discourse, business etiquette) and the linguistic (e.g., defining, systematizing and interpreting the foreign language display of the phenomena which are specific to the countries the language of which is learned, speech etiquette) means of presenting the culturological information is a perspective one.

Key words: post-graduate, non-linguistic post-graduate course, foreign language, culturological approach, scientific discourse, foreign language lexical unit, speech etiquette, business etiquette.

Дата надходження статті: 22.04.2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент Ісаєва О. С..